SÄRSKILT UTTALANDE

REGIONSTYRELSEN 2019-05-21

Vänsterpartiet

Ärende nr 8
RS 2019-0333

Yttrande över Landstingsrevisorernas projektrapport 13/2018 - God ekonomisk hushållning

Revisionen har granskat om styrningen och kontrollen av regionens tillkommande investeringsutgifter ger förutsättningar för god ekonomisk hushållning på längre sikt.

• Regionstyrelsen bör identifiera behov av tillkommande investeringar inom både vård- och trafikområdet för att ge en heltäckande bild av investeringsutgifterna i förhållande till beräknat ekonomiskt utrymme
• Regionstyrelsen bör säkerställa att prioriteringar av ersättningsinvesteringar och underhållsåtgärder görs inom ramen för regionens möjliga investeringsutrymme. Detta för att behålla värdet och funktionaliteten i både trafikens och vårdens fastigheter och anläggningar
• Regionstyrelsen bör skapa en hanteringsordning för hur regionen ska hantera risken att Stockholmsöverenskommelsens beslutade investeringsutgifter kan komma att överskridas

Som framgår i regionledningskontorets svar så kommer kort- och långsiktiga analyser av ny- och ersättningsinvesteringar göras i budgetprocessen för 2020. Beskrivningen ska visa på hur en balans kan uppnås för att säkerställa Region Stockholms befintliga tillgångar och behov i en långsiktigt hållbar ekonomi. I budgetprocessen 2020 finns också specifikt uttryckt att ersättningsinvesteringar ska planeras över hela perioden 2020–2029, för att säkerställa Region Stockholms tillgångsvärde och erhålla en hållbar investeringsplanering. Från och med delårsrapport 2018 redovisas enskilda specificerade investeringsobjekt utifrån innevarande års utfall jämfört med budget och total prognos i jämförelse med total budget. Det är bra men hade behövt vara på plats tidigare eftersom investeringarna är stora och får stora konsekvenser för regionens budget och ekonomiska utrymme.

Revisionen har sedan många år framfört att investeringsredovisningen bör utvecklas så att det prognostiserade totala utfallet för respektive investeringsobjekt kan stämmas av mot av fullmäktige beslutad total utgift. Detta skulle ge fullmäktige en bild av vilket kvarvarande investeringsutrymme som faktiskt finns för beslut om tillkommande investeringsutgifter. I dagsläget bedömer revisionen att det i landstings-/regionstyrelsens uppföljning och återrapportering i flera pågående investeringsärenden saknas en sådan heltäckande information till fullmäktige

Revisionens granskning av investeringar under 2018 visar att fullmäktige utöver redan beslutade utökningar av investeringsvolymerna kommer att behöva ta ställning till ett antal tillkommande investeringar på flera miljarder kronor inom kollektivtrafiken. I anslutning till utbyggnaden av den nya tunnelbanan, finns exempelvis kända men inte budgeterade tillkommande investeringsutgifter på drygt 2,5 miljarder kronor. Därutöver tillkommer

utgifter för utbyte av tunnelbanans signalsystem för befintliga linjer, som beräknas kosta flera miljarder kronor.

Av fullmäktiges budget för 2018 framkommer att en ekonomi i balans är en förutsättning för att kunna genomföra de investeringar som krävs när befolkningen i länet växer. Sedan flera år finns det skrivningar i fullmäktiges budget om att dels hålla tillbaka investeringsvolymerna, dels att kostnadsökningstakten generellt behöver minska. Trots detta har revisionen kunnat konstatera att de beslutade investeringsvolymerna snarare har ökat än minskat år från år, även om de faktiskt genomförda investeringarna inte ökat i samma takt som de beslutade.

Revisionen har i tidigare granskningar konstaterat att varken budget eller tidplan hållits i flera av de stora investeringsprojekten, vilket medfört tillkommande investeringsutgifter i många av investeringsprojekten.

Det finns flera förklaringar till att de budgeterade investeringsvolymerna ökar från år till år. En förklaring är att tidigare beslutade investeringar har försenats och/eller medvetet förskjutits i viss utsträckning. Den faktiska upparbetningsgraden för landstingets beslutade investeringar landade för 2015 och 2016 relativt nära budgeterade volymer, på 94 procent resp. 91 procent. Därefter har upparbetningsgraden varit lägre, 79 procent för 2017 och enligt den preliminära årsrapporten för 2018 är upparbetningsgraden 72 procent. Andra förklaringar är att det har beslutats om helt nya investeringar och att index för bygg- och anläggningskostnader ökat kraftigt vilket kommer att slå igenom i investeringsutgifterna de kommande åren

I de senaste årens budgetar framkommer att landstinget behöver begränsa den underliggande kostnadsökningstakten för att klara av de framtida investeringsrelaterade kostnaderna. Om landstinget inte lyckas med detta riskerar landstingets resultat, enligt de senaste årens budgetdokument, att utvecklas kraftigt negativt. Landstinget har uppvisat positiva resultat de senaste åren, men det har inte berott på aktiva åtgärder, som en stram kostnadskontroll, utan snarare på ökade skatteintäkter och en låg ränta. Som exempel på kostnadsdrivande beslut kan nämnas den fria etableringsrätten för vårdcentraler och valet att genomföra Nya karolinska Solna med en OPS-finansiering och ett fast driftavtal.